

“Mijn held was Johannes de Doper.
Hij at sprinkhanen in de woestijn in een
jas van kamelenhaar.”

Zeezeiler Henk de Velde (64) vertrekt over een week voor vijf maanden naar het ijs ten noorden van Spitsbergen. “Het ging altijd om mij. Nu vraag ik leiding bij de dingen die ik doe of mag doen.”

TEKST ANNELIES VAN DER WOUDE FOTO'S MERLIJN DOOMERNIK

‘Het vertrouwen is terug’

Les 1

Ik ben wie ik ben

“Mijn ouders hadden nog wel gehoopt dat ik dominee zou worden, ik was geïnteresseerd in die materie, de mens als geestelijk wezen. Op zondag gingen we twee keer naar de kerk. Dat heb ik nooit als last ervaren; het was de gewone gang van zaken. Met mooi weer reden we over de dijk langs de IJssel. Anders zaten we binnen in onze zondagse kleren en las ik veel. Mijn vader was ouderling in de kerk, die had een hele stapel theologieboeken in de kast staan. Ik zat altijd te neuzen in dat soort moeilijke boeken, boeken vol magie. Ik begreep er niets van, maar ik wilde achtergronden weten.

Op de lagere school was ik dat rustige jongetje achter in de klas. Heel vaak vroegen ze: “Wat doe je daar?” En dan kreeg ik straf, want in mijn lessenaar lag mijn zakatlasje open, terwijl we met Nederlandse taal bezig waren. Ik kon zo de hele wereld uit mijn hoofd tekenen. Ik wist precies waar welke eilanden lagen, de zeeën en havensteden. En ik las boeken van wereldreizigers, het woord alleen al: wereldreiziger. Dat wilde ik worden.

Vanaf mijn twaalfde las ik veel over kluisenaars, figuren die om bepaalde redenen alleen

de woestijn ingingen. Mijn held was Johannes de Doper, hij at sprinkhanen in de woestijn in een jas van kamelenhaar. Ik had niets met wat hij verkondigde, maar wel met zijn zelfredzaamheid en onafhankelijkheid. Zelf kon ik urenlang in mijn eentje in het riet zitten vissen. Elk visje dat ik ving, bakte ik aan de waterkant op een vuurtje, terwijl anderen zo’n visje teruggooiden of in een emmertje deden. En ik dronk water uit de sloot. Het zat toen al in me, die fysieke kant van zelfredzaamheid.

Ik had of heb geen hekel aan mensen, integendeel. Het was pure fascinatie voor de eenzaamheid, zeker toen ik jong was. Toen ik ging varen, vanaf mijn vijftiende, genoot ik intens als ik alleen op de brug stond terwijl iedereen sliep. En later als zelfstandig stuurman, prachtig. We hebben het daar later nog wel over gehad, ook toen mijn ouders nog leefden. “Waar komt die fascinatie van Henk vandaan?” Daar kan niemand een antwoord op geven. Ik ben ermee geboren.”

Les 2

Een schop onder je kont maakt strijdbaar

“Na de lagere school ging ik als enige naar het lyceum. Ook zocht ik toen al naar mogelijkheden om de wereld te zien. Ik vroeg informatie aan bij

de Nederlandse Marine, zeevaartscholen en de koopvaardij. En ik ging naar voorlichtingsavonden. Anderen zeggen wel eens dat mijn wens te willen varen voortkwam uit jeugdige rebellie, dat ik weg wilde van huis. Maar nee, zo heb ik dat nooit gevoeld. Ik wilde de wereld verkennen. Toen ik bleef zitten in de derde klas van de HBS, zei rector Bos tegen me: “Als je de school niet afmaakt, kun jij nooit kapitein worden.” Datzelfde jaar ben ik, met toestemming van mijn ouders, van school gegaan en gaan varen als lichtmatroos.

Op mijn achttiende ging ik naar de zeevaartschool. Ik zou bewijzen dat ik kapitein kon worden. En ik heb mijn papieren gehaald. Ja, het is goed als mensen tegen je zeggen dat je iets niet kan. Af en toe moet je zo’n schop krijgen. Ook al houd ik van totale eenzaamheid, ik moet ook getriggerd worden door die ander. Alleen daarom al ben ik geen kluisenaar. Elke dag leer ik door het contact met anderen.

Op mijn negentiende kocht ik mijn eerste boot, een zeilboot met een motor. Ik bracht ook schepen weg voor anderen, maar daar had ik bemanning voor nodig. In de krant zette ik een advertentie: “Welke jonge vrouw wil met mij (25 jr.) een jacht van de Middellandse Zee naar Nederland zeilen?” Zo heb ik Gini ontmoet. Een paar jaar later zijn we getrouwd. Gini wist dat ik de wereld rond zou gaan zodra ik een boot had. Daar lag mijn focus. ▶

Tot op zekere hoogte kon onze relatie daarin mee gaan. We deden de reis samen, al was het mijn grote plan en voor Gini misschien plan B. Het varen, de bestemmingen, waar gaan we heen? Plekken waar anderen niet naartoe gaan. Naar Paaseiland varen bijvoorbeeld, waar onze zoon Stefan is geboren, dat was mijn taak. Mijn route.

De wens om meer van de wereld te zien was groter dan de wens me echt te verbinden met iemand. Absoluut. In die zeven jaar met Gini ging ik meer en meer uitzien naar het bezoeken van onbewoonde eilanden. Wanneer we aankwamen op een eiland met een prachtig dorp kon ik nog twee, drie dagen aan boord zitten zonder aan wal te gaan. Terwijl Gini de rubberboot klaarmaakte en het dorpje inging, had ik die behoefte helemaal niet.

De reis werd voor mij belangrijker dan de aankomst zelf. En dat heeft Gini heel goed begrepen, die is niet naar mij toegekomen om te zeggen dat ik dat moest veranderen. Die heeft haar eigen beslissing genomen en voor zichzelf gekozen. Heel respectvol, al was de scheiding een drama natuurlijk. We zijn heel goede vrienden gebleven.”

Les 3

In de leegte kun je alleen maar zijn

“Mijn boek over Siberië heet ‘Ijskoude doorbraak’ en dat heeft twee betekenissen: de doorbraak door het ijs heen, maar ook de doorbraak bij mezelf. Het was mijn laatste gesponsorde reis, ik wilde terug naar de stilte, de leegte, de eenvoud. Toen is ook dat idee ontstaan van nooit meer willen terugkomen. Daarvóór wilde ik altijd strijden, mezelf bewijzen, de beste zijn. Na Siberië had ik geen wereldse ambities meer. Heel veel mensen begrepen me verkeerd.

Die gekke Henk springt over boord, hebben ze wel eens gedacht. Dat is nooit in mijn gedachten geweest, ik ga heel oud worden. Ik had ervaren wat het is om alleen maar te zijn, zonder gedachten, zonder de ballast. Ik wilde dat weer ervaren. En nog steeds kan ik daar naar verlangen. Teruggaan naar de oorsprong.

Ik ben milder geworden, minder egocentrisch dan voorheen. En dat heeft zich geuit tijdens mijn laatste reis. In 2007 ging ik op pad met het idee dat ik nooit meer terug zou komen. Voor het eerst in mijn leven had ik heimwee.

Ik heb mijn moeder gemist, ik dacht vaak aan haar en mijn jeugd. Ik had wekelijks contact met mijn moeder, al was het maar één minuutje of dertig seconden. Op het moment van haar overlijden was ik in British Columbia, ik kon niet op tijd terugkomen. En voor het eerst in mijn leven miste ik mijn zoon. Op mijn netvlies had ik steeds weer die beelden van een zeer teleurgesteld en huilend mens, Stefan.”

Les 4

Je kunt het anderen niet aandoen nooit meer terug te komen

“Langzaam maar zeker kwam ik in de buurt van de plek waar ik naartoe wilde: Micronesië, een paradijs waar geen geld is, geen ruilhandel. Er is genoeg. De bewoners beschouwden mij als een pahlu, een navigator. En die staat heel hoog, onder de chieft. Ik mocht daar blijven, maar heb het om twee redenen niet gedaan.

Omdat ik het Stefan niet kon aandoen en vanwege het besef: nu ben ik hier en wat dan? Wat gebeurt er als je het einddoel hebt bereikt? Ik mag hier blijven, ik kan een beetje vissen, bootjes repareren. Van de ene palmboom naar de andere varen, omringd door lieve mensen. Op zondag mee naar hun kerkje, leven met en van de natuur. Is dat wat ik wil?”

’s Avonds terug aan boord, met om mij heen kampvuren en prachtig gezang, pakte ik mijn wereldontvanger en zocht Radio Nederland Wereldomroep. Toen realiseerde ik me: als je hier wilt blijven dan moet je nu je radio overboord gooien. Echt de band doorsnijden. Ook mijn satelliettelefoon, elke vrijdag met mama bellen: verbreken.

Toen kwam langzamerhand het inzicht: dat kan ik niet maken. De volgende dag ben ik naar de chieft gegaan en heb gezegd: maandag vertrek ik.”

Les 5

Een wezenlijke verandering moet je durven toelaten

“Het elastiek tussen Stefan en mij breekt, dacht ik, maar hij heeft toch zijn werk, zijn vriendin, zijn moeder met zijn tweede vader – een fantastische vent. Maar dat elastiek bleek niet te breken. Het rekte uit, het trok me terug. Dat was zo verwarmend. Die warmte en verandering ben ik gaan voelen onderweg van Micronesië naar Japan.

Uit christelijk oogpunt beschouw ik dat als mijn wedergeboorte. Dogmatisch gezien zijn veel mensen dat vast niet met me eens. Het hoeft ook geen naam te hebben.

Een van de dingen die sponsors altijd over me zeiden, was dat ik afmaakte waar ik aan begon, of ik nu wereldkampioen werd of niet. Dat ik altijd deed wat ik beloofde. En ik had gezegd: “Ik kom nooit meer terug. Ik heb niemand nodig en niemand heeft mij nodig.” Overal ter wereld had ik dat verkondigd. Nu voor het eerst gaf ik aan mezelf toe. In die tien dagen varen heb ik die verandering ondergaan. Het was heel mooi. Ik was bevrijd.

Het contact met Stefan was al goed, maar wel van man tot man. En mannen zeggen weinig tegen elkaar over dit soort dingen. De band is hechter nu, want het vertrouwen is terug. Dat is de grote verandering waar ik heel blij om ben. Met dat gevoel ga ik ook mijn kleine reisje naar het ijs doen.

Na zestig jaar ben ik in een soort mentaal paradijs terechtgekomen. Ik heb leren toegeven aan gevoelens. Ook in het contact met mensen, in relaties.

Ga ik dat nu beter doen? Daar hoeft ik zelf niet over te denken. Ik word gestuurd, geleid. Ik realiseer me dat ik altijd wel om wijsheid heb gevraagd, maar dat was de wijsheid om mijn klus te klaren. Het ging altijd om mij. Nu vraag ik om leiding bij de dingen die ik doe of mag doen. Ik leg het buiten mezelf. Dat geeft heel veel rust, het is goed zoals het is en het komt zoals het komt.” ■

Na zestig jaar ben ik in een soort mentaal paradijs terechtgekomen

Henk de Velde

Henk de Velde (IJsselmuiden, 1949), verwierf grote bekendheid met zijn solotochten en recordpogingen over de wereldzeeën. Zes keer zeilde hij de wereld rond, meerdere malen zocht hij bewust de eenzaamheid en leegte. Hij publiceerde twaalf boeken, waarin de reisverhalen, vooral vanaf het boek 'Een vermoeden van vrijheid', worden afgewisseld met filosofische beschouwingen. Op 7 juni vertrekt hij voor vijf maanden naar het gebied ten noorden van Spitsbergen met zijn motorjacht Solitario, de boot waarop hij sinds oktober 2012 woont en werkt. In Spitsbergen wordt hij tien dagen vergezeld door documentairemaker Frans Mouws. De Velde doet verslag op www.henkdevelde.com.

“Het was pure fascinatie voor de eenzaamheid, zeker toen ik jong was.”